Nr. 9 Nał. poczt. opł. ryczałtem WERESEŃ 1929 Rik IV (VIII)

RUSKA PRAWDA
‹РУСКА ПРАВДА›

Wychodyt' raz na misiać.

Peredpłata	Redakcija i Administracija w Krakowi ul. Karmelicka 21. Konto czekowe P. K. O. Nr. 407. 105	CINA 15 GR.
Czwert' riczna z peres. pocz. 0. 50 zł.		
Piwriczna . . . . . . 1 — zł.		
Riczna . . . . 2 — zł.		

DO SZKOŁY, DO SWITŁA!

Zaczynaje sia nowyj rik szkilnyj Tysiaczi dityj wstupuje perszyj raz porih szkoły a jeszcze bilsze takych, szczo wże w szkoli buły i zaczerpnuły switła i znania.

Narodowi potreba oświty, znaczyt ne toji, jaku prynosiat jemu jeho worohy — agitatory, ałe piznania sztuky czytania i pysania, piznania swoich praw i obowiazkiw dla swoho kraju — Polszczy, piznania sposobu lipszoho wykorystuwania zemli — kormytelky i wsich tych widomostyj, jaki wedut do szczaścia narodu.

Nyniszna wełyka kultura prynosyt zi sobow bidu i nuždu. Tak jak biduje inteligent i uriadnyk, nawit w poriwnaniu ne biduje tak chłop czy remisnyk. Preciń to zanadto dobre znana prawda, boż czym bilsza kultura, tym bilsze wydatkiw, a na to bidnyj czołowik ne може sobi pozwołyty Preciń jakby nasz chłop sprawyw sobi powiz i hrabski koni, wprawdi wyhidno jizdyw—by sobi, ałe skoro piszowby z didiwskow torbow.

A dali wysoki nauky zawertajut naszym ditiam w hołowi, ony wtody wstydajut sia wiry, widrikajut sia Boha, swoich rodycziw i wystupajut protyw własnoji Witczyny. Takoho „dobra" zi szkoły my ne potrebujemo. Maje nasz syn skinczyty gimnazju a nawit uniwersytet a potomu po tych wsich kosztach i wydatkach taj kłopotach žyty hirsze czym małorilnyj chłop, tož lipsze zostawyty syna na rili abo pisłaty do torhowli czy remesła, a bude z neho poriadnyj czołowik i horožanyn.

Kilkož to naszych dityj distaje sia w gimnazji w ruky szajok protywderžawnych, taj otec dowidaje sia, szczo syn aresztowanyj, abo w bijci zastriłenyj? Treba oszczadyty rodyczam toji žurby a lipsze perestaty na menszim a czesnim i korysnim.

A Ty mołodi najmensza z narodnioji szkoły, bery knyžku w ruku jako sposib dobutia świtła i polubłenia swojeji Witczyny — Polszczy, wid jakoji Austrja twoich starszych bratiw i batkiw widhaniała. Naj tobi knyžka i szkoła prynese dobro i szczaście na dorohu žytia!

Nechaj tobi Chrystos błahosłowyt, jak tij ditwori z Ewanhełja.

CHRYSTOS I DITY.

Kto jeszcze ne wyriwnaw peredpłaty ne distane naszoji gazetky.

Wojna chińsko-rosyjska.

Mymo toho, szczo jakoś z poczatku ani Chiny ani Rosja ne mała ochoty do wojny z pryczyny aresztowania sowitskych uriadnykiw kolijowych, to ta koj taka wojna własty wo wybuchła i rozwywaje sia meży tymy dwoma derżawamy.

Zaraz z poczatku bolszewyky zaniały pohranycznu stacju kolijowu Mandżulu w czastyni Chin w Mandżurji. Chiny trocha sia tym perestraszyły, i dla switoho spokoju mały nazad wsich kolijowciw rosyjskych dopustyły do służby. Odnak toho ne zrobyły i wojna wede sia powoły dali.

Zi storony rosyjskoji pryhotowlaje sia 10-tysiaczna kawalerja mongolska do napadu na Chiny pid prowodom Budiennoho, kotryj prowodyw także kawaleji pidczas wojny z Polszczow. Rosja nadto maje bilszi wid Chinczykiw syły, bo chot ony możut wystawyty kilkomiljonowu armju, ałe to bohato by ich kosztowało a nadto ne małaby ona dostatocznoho ekwipunku, wreszti na najważnijszij rici mandżwiskij Sungarii panujut bolszewyky bo majut tam sylnu ricznu flotu, kotrow możut swoji wojska perewozyty w hłubynu kraju nepryjatelskoho.

Po boci Chinczykiw stanuła „biłoh wardja“ to jest Rosjane worożi bolszewykam, rizni wojaky i oficery z carskoji armji. Ti hromadiat sia w Chinach, szczoby pimstyty na bolszewykach upadok Rosji. Ony też najbilsze namowlajut Chiny do wojny.

Gazety podajut widomosty, szczo koło zaniatoji hranycznoji stacji „Pohranycznaja“ wedut sia walky. Po storonį Chinczykiw mało pasty 4 a po storoni rosyjskij 12 żowniriw. Chinczyky pospiszno nyszczat tuneli i mosty, szczoby wstrymaty pochid bolszewyckych wojsk.

Dim parocha hnizdom szpihuństwa.

Nedawno żandarmerja aresztuwała w domu parocha Hirniaka w seli Jamnycia pow. Stanisławiw dwoch jeho syniw studentiw uniwersytetu u Lwowi pid zakydom agitacji protyw derżawy i szpihunstwa. Razom z nymy uwiazneno dwoch zbałamuczenych parubkiw, kotri z braku rozumu dały sia wtiahnuty do toji łajdackoji roboty. Ony sobi hadały, szczo nichto sia o o tim ne dowidaść i szczo syny parocha ich ne zdradiat, aż tu nespidiwano prychodiat żandary taj zabrały wsich do kryminału.

Seło Jamnycia należyt do hrecko—katoł. mytropolji u Lwowi i na cilim obszyri tych dibr jakaś pidła newolnycza ruka pidtiała stowpy telegrafni. Ot nikomu złoho ne zrobyły tilko sobi. Wstyd odnak, szczoby w domu parocha widbuwały sia taki złoczynni riczy. Jakby to buło u jakohoś obirwancia abo wykynenoho z praci czołowika, tobyśmo mensze sia dywuwały, ałe w tym wypadku hodi zrozumity prawdywe zaslipłenie ludyj i to paniw studentiw.

Za podibnoho parocha opowidały nam lude. Oto w seli Koszyłiwciach pow Borszcziw buw w 1923 roci paroch Kocyk. Popysaw win w knyhach cerkownych otże uriadowych rizni durnyci, kotrych powstydałby sia smarkacz 15-litnyj. Toj czołowik maw imenno napysaty pry zapyskach o chreszczeniu dityj czy pry pohrebach taki słowa: „ w 1923-roci tiażkoho lackoho iha“ „roci lackoji newoli“. Oczewydno narid wnis skarhu do Wojewidstwa na zajiłoho parocha za jeho protywnarodniu dijalniść, podajuczi, szczo Austrja precin dawno wże zczezła, a taki „austryjacki“ parochy to jakiś nedobytky nepotribni dla nikoho.

POPRAWA BILANSU HANDLOWOHO

Perszyj raz wid dwoch lit bilans handlowyj polskyj w misici łypni jest czynnyj. Znaczyt to, szczo wartiść wywożenych towariw nad prywożenymy jest bilsza, a to wywezło sia bilsze za 10 miljoniw złotych, czym prywezło towariw.

Je to duże ważne w gospodarci derżawy, bo dotyczas w żadnym misici czerez dwa roky bilans ne buw czynnyj i wse dokładałyśmo do handlu wzaimnoho po paru miljoniw misiaczno.

Polszcza wywozyt bohato zbiża, derewa i wuhla kaminnoho. Wywiz wuhla i otrymuwano za neho cina ratuje gospodarku derżawnu najbilsze. W Europi panuwaw na rynku handlewim wse wuhol anglijskyj. Aż koły w 1927 roci wybuch w Anglji strajk hirnykiw wuhlewych, w tim czasi jak ne buło wuhla anglijskoho, distaw sia do prodaży wuhol polskyj do dałekich krajiw, nawit do Italji i Szwecji. Wid toji chwyli polskyj wuhol jako tanij utrymuje sia w prodaży, jest poszukowanyj i dlatoho toj „bilans“ jest nenajhirszyj a w misiaci łypni nawit perewyższyw prywiz. „Bilans“ toj maje znaczenie, szczo kraj maje dochid, a ne dokładaje do zahranycznoho handlu A z czoho mawby dokładaty? Oto z podatkiw i tym bilsza bułaby doriźnia.

Pry tim musymo zauważyty, szczo Polszcza sprowadżaje bohato zahranycznych połudnewych owocziw, jak cytryny, pomaranczi, jabłoka i t d Na ti owoczi sut nałożeni na naszij hranyci tak wysoki opłaty i myta, szczo np. jidna pomarancza kosztuje nawit w Czechach 30—40 grosziw, to u nas aż jiden złoty. Owoczi sut duże potribni dla małych dityj do ich rostu, precin połudnewi owoczi rostut tilko na połudnewych krajach i musymo ich sprowadżaty, Na towary ne potribni i zbutkowni jak jedwabi i rizni szowkowy wyroby, dali perfumy czy nepotribni stroji naj dokładajut jeszcze bilsze myta i cła, ałe na potribni riczy jak maszyny i owoczi powynni cła buty zneseni wzhl. jaknajmenszi.

Poprawa „bilansu“ z kotrym „cła“ (myta) ne majut nycz wspilnoho) je potiszajucza o stilky, szczo może jakoś wreszti poprawyt sia położenie naroda Jak bude sia u nas wytworiuwaty rizni towary a ne sprowadżuwuty z zahranyci, to my ne budemo płatyty zahranyci, ałe hrisz zostane sia u nas, a bidaky znajdut robotu, za kotrow wyjiżdżajut do Francji i Ameryky.

SZCZORICZNE ZNYSZCZENIE KRAJU.

Z poczatkom serpnia jak szczo roku w tim czasi. z pryczyny uływnych doszcziw, jaki iszły paru deń bez pererwy nastupyw wyływ hirskyah rik w Karpatach.

Najbilsze uterpiły Stanisławiw, Sołotwyna, Bohorodczany, Porohy, Maniawy, Markiwci, Lachiwci w powiti Bohorodczany dali w powiti Nadwirna. Seła: Pasiczna a w kossiwskim misto Kuty.

W Maniawi woda pirwała wsio derewo i dosky z tartaku taj zirwała mist na tamtejszij rici. W misti Sołotwyna i Bohorodczany rika płynuła seredynow mista. W Pasicznij woda pirwała chłopcia z kiňmy, w Markowij utonuło paru dityj, w powiti Nadwirna znyszczeni mosty W Kutach zalani domy położeni nad Czeremoszom.

Z pryczyny chmarołomu nad Stanisławowom zistały zatopłeni seła Jamnycia, Pawełcze, pryczim zistały znyszczeni ohorody i pola, a bohato chudoby i konyj zatonuło.

Taksamo czerez peredmiścia Stanisława płynuła woda na wysotu piw metra. Lude meszkajuczi nad potokom Rudkow noczowały na dachach chat.

W powiti sanockim wyłła rika Wysłok i wsi hirski potoky. Zalani zistały mistoczka Bukowsko, Besko, Polica, hostynec koło Rymanowa.

Na szczaście wody w rikach wże upały, a teper pokazało sia znyszczenie Znowu Riad bude musiw pryjty z pomoczju, bo hołod i nużda zahlidaje do naszych chat.

Domowa wojna w Afganistani.

Jak widomo nowyj afgańskyj korol Chabib Ullah buw dawnijsze zwyczajnym parubkom i u swoho pana nosyw wodu. Tamtoho roku zrobyw win bunt i wyhnaw z kraju prawowytoho korola Amana Ullacha pry pomoczi zbuntowanych afgańskych płemen i muzułmańskoho duchoweństwa. Odnak nowoho korola ne uznały wsi płemena a kilka z nych dali wede wojnu domowu w oboroni wyhnanoho Amana Ullacha kotryj włastywo niczoho złoho ne zrobyw, tilky chtiw zanadto skoro wprowadyty europejski poriadky. Temnomu zaslipłenomu i pidpłaczenomu z zahranyci duchoweństwu ne podobały sia taki nowosty, jak elektryczne switło, samochody i inszi „czortiwski sztuky“ jak ony kazały.

Odnak nowyj korol pokazaw sia sto raziw hirszym i powoły płemena widwertajut sia wid neho i zawziato wedut z nym wojnu. Koło stołyci derżawy Kabulu ponis Chabib Ullach porażku i stratyw wełyku skilkiść municji. Pry tim jednoho jeho generała złapały Amaniwci z ciłym sztabom taj z pimsty wkynuły ho do kitła i żywcem w oliju zwaryły. Taki warwarstwa dijut sia jeszcze nyni na Bożim switi

DERŻAWA CERKOWNA WŻE URIADUJE.

Wid 11 lutoho toho roku istniuje nowa derżawa, nazwana cerkownow derżawow. Objimajc ona paru sot morgiw obszaru w misti Rymi, a to ciłyj Watykan i ohorody papski. Riad italskyj wydiływ toj obszar i widstupyw Papi jako osibnu, nezałeżnu derżawu Maje ona swoich ministriw, kotrymy sut kardynały, maje swoje wojsko, to jest dawnu gwardju papsku, jaka otrymała nowe uzbrojenie, nawit maszyngwery.

Ałe najbilsze cikawosty wozbudyła poczta papska. Z ciłoho świta zjichały sia lude, aby kupyty papski marky pocztowi, tak szczo w jednym dny prodały tam za 5 miljoniw liriw tych marok. Chto może czy potrebuje czy ni, uadaje na tamtejszu papsku Pocztu łysty, szczoby na pamiatku maty peczatku z poczty papskoji.

Strasznyj mord rodyny.

W seli Werbiwci pow. Czortkiw zabyw 24-litnyj Jóżko Kozaczyk 16 serpnia ciłu swoju rodynu z pryczyny neporozumiń majetkowych,

Oto jeho staryj 70-litnyj otec Iwan zapysaw odnij swoij donci 5 morgiw gruntu, a teper druhij mołodszij winuwaw ostatnij jiden morg. Na to ne chtiw sia zhodyty Jóżko Kozaczyk taj postanowyw zabyty ciłu rodynu, aby nichto nic ne distaw.

W tij cily win kupyw sokyru i daw do kowala wyostryty. Zaraz też jeszcze tcji samoji noczy Jóżko wykonaw swij strasznyj plan.

Uwijszow win po tychu do stodoły hde spaw otec stareńkyj taj zabyw ho na miscy. Potim win pobih do chaty de spały inszi, tam w jidnij izbi zabyw swoho szwagra Dmytra Jakimyszyna i sestru Annu, w druhij tychże dity 7-litnioho Jaśka i 5-litnioho Stefcia Jakimyszyna oraz sestru swoju Teklu.

Po tim strasznim złoczyni ubijcia położyw sia spaty koło trupa swoho bat'ka. Zaraz rano pryjszły żandary i zakowały złoczyncia w kajdanky taj zaprowadyły do wiaznyci w Czortkowi.

Podibni bijky jak ta na tli majetkowim trafiajut sia duże czasto sered chłopiw. Tak naprykład w Szuparci pow. Borszcziw dijszło do bijky pomeży 70 litnym gospodarom Prokopom Pałajdczukom a jeho ziatiem Mychajłom Uhryniukom. Bijka buła tak krowawa i ostra, szczo stareńkyj Pałajdczuk pid udaramy swoho własnoho ziatia pomer.

Weresen maje dniw 30.

Kalendar hrecko – katołyckyj.

1	Ned.	Andreja St.
2	Pon	Samuiła
3	Wtor.	Tadeja
4	Ser.	Ahatonika
5	Czetw.	Łupna
6	Piat.	Eustachija
7	Sub.	Wartołom.
8	Ned.	Adrjana
9	Pon.	Pymena
10	Wtor.	Mojseja
11	Ser.	U. bl. I. Chr.
12	Czetw.	Aleksandra
13	Piat.	Pr. B.
14	Sub.	Weres Sym.
15	Ned.	Mamanta
16	Pon.	Antyma
17	Wtor.	Wawyły
18	Ser.	Zacharji
19	Czetw.	Mychaiła
20	Piat.	Sozonta
21	Sub.	*Rizd. P. B.*
22	Ned.	Joakyma
23	Pon.	Mynodory
24	Wtor.	Teodory
25	Ser.	Awtonoma
26	Czetw.	Kornyła
27	Piat.	*Wozd.*
28	Sub.	Nykyty
29	Ned.	Ewtymija
30	Pon.	Sofji i 3 d.

CZUDOWYJ CHŁOPCZYNA.

W łypniu toho roku seło Montara w Italji koło mista Turynu stało miscem pilhrymok chorych i kalik do małoho chłopcia Hektora Bianchi za kotroho rozijszła sia po okołyci widomiść, szo win zobaczyw wo sni Bożu Dytynu, wid kotroji distaw władu liczenia kalik i chorych.

Zaraz też zi wsich storon prychodyły sotky ludyj, aby diznaty uliczenia u czudowoji dytyny. Rodyczi chłopczyny ne mały wid prychodiaczoho narodu ani chwylky spokoju, tož wysłały synka daleko do swoich krewnych. Narid odnak dowidaw sia za to nowe misce pobutu chłopcia, taj zaczaw tam takoż schodyty sia, tak żo otec rad ne rad musiw zabraty nazad chłopcia do domu i pozwoływ na prychid narodu.

Koły odnak za to dowidały sia władу cerkowni, tak zwernuły sia do Starostwa i żandarmerji, szczoby zaboronyły widwidaty chłopcia.

★★★★★★★★★★★★★★

JAK ZACHOWUJUT SIA RIŻNI ZWIRIATA.

Na tym obrazku wydymo robleni zi zwiriatamy proby i doświdczenia.

Koło małpy postawleno krajuczyj gramofon z wełykow trubow. Małpa na hołos muzyky tak żywo widdiłowuje, że aż wkładaje łapu do truby dla perekonania sia, zwidky hołos ludzkyj pochodyt i de tam czołowik je schowanyj. Ałe oczewydno ne ditkne sia ani nawit ne zobaczyt twary ludzkoji w trubi, bo jeji tam nema.

Werblud znowu poczuwszy hołos ludzkyj dotykaje pyskom trubu i czekaje spokijno aż zobaczyt tam czołowika. Tak stoit neraz bez ruchu paru hodyn z pyskom na trubi.

Lew, kotryj jest pokrewnyj z kotom ałe wid neho kilkosot razy bilszyj to prawdywyj postrach w pustyniach Afryki i Indji w Azji. Jest tak sylnyj, szczo majże żadnyj zwir ne opre sia jemu taj hyne w zubach toho potwora. Na czołowika ne kydaje sia, chyba jak jest hołoden. Widważni lude uriadżujut na lwy polowania i wse wychodiat pobidno zi spitkania z lwom.

Pry gramofoni zmyslnyj lew stoit zdałeka, bo jak kożdyj kit tak i win je ostrożnyj. Jak jest hołoden to czekaje, szczoby toj czołowik wreszti wyjszow z toji truby, żeby sia kynuty na neho i pożerty.

Wreszti na ostatnim małim obrazku wydymo, jak ołeń na słych ludzkoho hołosu ne wtikaje a tilko ryczyt żałisno.

Z KRAJU.

W Załizciach (pow. Zboriw) pidczas praci w kaminiołomi tamtejszym zistaw prysypanyj żwyrom i zemlju robitnyk Jozef Nowak taj zhynuw na miscy.

Taksamo w Byczkiwciach (pow. Czortkiw) Zofja Szewczuk kopała hłynu tak neszczysływo, żo hłyna obsunuła sia taj pryhnetła Szewczukowu na smert‘.

Pylnujte dity.

Gospodar w Zgłobyciach Józef Tadel jichaw tak ne ostrożno i neuważno. szczo najichaw na dity bawlaczi sia na dorozi i jednoho z nych Władzia Pyrka kincem osi trutyw taj na miscy zabyw.

Hołosowanie za skasowaniem korczmy.

U nas i de inde hołosujut za zneseniem korczem i to agitujut za tym najbilsze mali studenty, abo starszi inteligenty, kotri w domu u sebe pjut w najlipsze. Za zakazom prodaży horiwky hołosujut także wsi baby, tak że de ino widbuwaje sia hołosowanie, tam wse hołosujut za zamkneniem korczmy

Tak hromada Poronyn (pow. Nowyj Targ) widbuła hołosowanie taj postanowyła bilszostju hołosiw zamknuty korczmu.

Morozy znyszczyły sady.

Mynułoji zymy straszni taj dowhotrewali morozy znyszczyły cilkowyto szkilku derewok owoczewych w Marklowiciach (na Ślonsku) zmerzło 30 tysiacz derewok, a strata wynosyt 150 tysiacz złotych (po 5 złotych każde derewko).

W cilij Polszczy straty w sadach z pryczyny moroziw siahajut kwoty 400 miljoniw, tak szczo w tim roci bude duże mało owocziw.

Potiah wjichaw na potiah.

Straszna katastrofa zdaryła sia koło mista Łodzi. Oto zi stacji wyjichaw potiah towarowyj a do stacji nadjiżdżaw potiah z wojskom. W naslidok złoho ustawlenia szyn czerez budnyka oba potiahy wjichały na sebe Jiden wagon z żowniramy zistaw cilkom zduszenyj a 10 żowniriw i kilkoch konduktoriw kolijowych zhynuło na miscy.

W Łodzi widbuły sia uroczysti pochorony pry uczasty mnohych tysiacz naroda.

Samochid najichaw na wojsko.

Koło mista Huty (nedałeko Poznania) na maszyrujucze wojsko weczerom najichaw samochid taj troch żowniriw zistało zabytych wzhladno diznało tiażkych obrażeń.

ZI SWITA.

Cikawiść prynesła im smert‘

W Berlini (w Prusach) perelitaw wełykyj balon powitrnyj „Cepeli“. Tysiaczi a tysiaczi naroda wylahło szczoby toj wełyczeznyj balon zabaczyty. Lude wspynały sia na derewa i dachy, a w mnoho wypadkach ponosyły smert‘.

I tak z dachu 3-powerchnoji (pientrowoji) kamenyci spaw na ułyciu ji den uriadnyk i połomaw sobi wsi kosty tak, że umyrajuczoho zawezły ho do szpytala.

Riwnoż z dachu domu spała jakaś kobita i diznała zahalnych uszkodżeń tiła.

Na ułycy stojaw jakyjś czołowik i pryhladaw sia jak balon łetiw a ne zauważyw, szczo nadjichaw tranwaj, kotryj ho perejichaw na smert‘.

Pożar potiahu.

W Rumunji zapaływ sia potiah wezuczyj 10 wagoniw benzyny. Sztyroch kolijowciw spałyło sia żywcem, troch tiażko ranenych beznadijno widwezeno do szpytala.

Miljony z wołosiw.

Małyj chłopak fryzjerskyj Bigumicz w Jugosławji (Serbji) wynajszow w 1853 roci maszynku do stryżenia wołosia. Ałe nichto ne chtiw kupyty toho wynachodu, tak musiw fryzjerczyk wyjichaty do Anglji, de maszynku prodaw odnij firmi. Za toj patent Bigumicz distaw wełyki hroszi a piznijsze jeho majetok pobilszyw sia do sto miljoniw złotych.

Nedawno bohacz pomer i zapysaw spadok swoim krewnym aż do szestoho pokolinia.

SPRAWY INWALIDZKI.

Pered piw rokom Sojm uchwaływ jednorazowyj dodatok dla inwalidiw tiażko poszkodowanych. Na pidstawi toho Ministerstwo Skarbu postanowyło w łypni toj dodatok wypłatyty inwalidam. Denede jeszcze ne wypłaczeno ho, otże kto jeszcze ne distaw nechaj zwerne sia do Izby Skarbowoji z żadaniem wypłaty dodatku.

WESEŁYJ KUTOK

W szkoli.

— Szo robyt twij tato, jak ty zachorujesz?

Uczeń: Płacze.

Uczytel: Durnyj ty Iwaśko. preciń ne posyłaje tebe do szkoły toho dnia

Wydaje i widpowidaje Stefan Koss — — — Drukarnia Kresowa w Krakowi.